

N:o 33.

Af herr **A. H. Göthberg**, om tiden för hållande af val till Andra Kammaren.

Vid åtskilliga föregående riksdagar har fråga varit väckt angående bestämmande af gemensam dag för val af representanter till Riksdagens Andra Kammare, dock utan att de framställda förslagen ledt till afsedt resultat.

Anledningen, hvarför man ej velat gå in på någon ändring i nu gällande stadganden angående tiden för ifrågavarande vals hållande, synes ej hafva varit ovilja mot en reforms genomförande; tvärtom ha nästan alla, som yttrat sig, då nämnda fråga förelegat till behandling, erkänt behovet af en sådan förändring. Hvad man ej varit ense om har varit lämpligaste tid och dag för valen. Det, som passat för den ene, har varit ofördelaktigt för en annan. Ingen har velat ge efter för en annans mening. Följden har, som sagdt, blifvit, att man hittills ej lyckats uppnå någon enighet om en sådan gemensam dag. Det torde dock, med litet god vilja och med tanke på de fördelar, som en sådan reform skulle ha med sig, ej vara omöjligt att komma till lösning af frågan i de framlagda förslagens syfte.

De skäl, som tala för en dylik förändring, äro: 1:o) sannolikheten af ett allmännare deltagande i valen till Riksdagens Andra Kammare; 2:o) valagitationen komme hufvudsakligast att bedrifvas af inom valkretsen boende och ej, som nu oftast är fallet, af personer och tidningar utanför densamma; 3:o) kollision mellan dessa val och andra allmänna förrättningar kan derigenom undvikas.

De hufvudsakligaste skäl, som blifvit anförda mot antagandet af en gemensam valdag, äro svårigheten att finna en dag, som vore lämplig så väl för städerna som landsbygden, för landtmannen så väl som industriidkaren och handtverkaren.

Af frågans föregående behandling framgår, att det ej har några allmänna sympatier för sig att ha en sådan valdag tidigt på året. År 1884 antogs till hvilande ett förslag om gemensam valdag för landsbygden andra måndagen i juli månad, men detta förslag förkastades året derpå bland annat af det skäl, att genom ett dylikt stadgande alla militärer skulle blifva förhindrade att utöfva sin valrätt.

Då samma fråga vid 1897 års riksdag förelåg till behandling, föreslog konstitutionsutskottet sista lördagen i september månad som gemensam valdag så väl för stad som land.

Häremot invändes bland annat, att det ej vore lämpligt utsätta andrakammarvalen så sent på året med hänsyn dels dertill, att landstingen vanligen sammanträda i midten af september, dels dertill, att eventuella besvär öfver verkställda val i flera fall måhända ej skulle hinna afgöras före Riksdagens sammanträdande.

Hvad beträffar den månad, då valen lämpligast må kunna förrättas, torde september dervid hafva företrädet så väl för städerna som landsbygden.

Detta har äfven visat sig i praktiken, ty oaktadt det är tillåtet hålla valen tidigare, ske som bekant de flesta val till Riksdagens Andra Kammar just i den månaden.

Hvad landsbygden beträffar, ske valen i allmänhet i förra hälften af september; senare hälften är därför mindre lämplig, bland annat på grund af att de s. k. höstmärnaderna då taga sin början.

Hvad veckodag beträffar, skulle jag för min del ej ha något emot att valet förrättades på en söndag, helst som man på senare tiden börjat praktisera i den riktningen. Men då det vore att befara, att en hel del valmän, på grund af religiösa betänkligheter, under sådant förhållande ej skulle komma att delta i valet, anser jag det lämpligare att välja en annan dag, och torde då måndagen dernäst böra komma i fråga, och detta så mycket hellre, som konstitutionsutskottet vid 1887 års lagtima riksdag framlade ett liknande förslag.

Då det af frågans föregående behandling visat sig, att det är svårt komma öfverens om en gemensam valdag så väl för städer som landsbygd, anser jag lämpligt föreslå, att blott för landsbygden en gemensam

valdag antages, samt att tiden för de här ifrågavarande valens hållande i städerna bestämmes till senare hälften af september.

I valkretsar med medelbart valsätt torde, samtidigt med de omedelbara valen, der sådana förekomma, val af elektorer företagas.

På grund af hvad jag här anfört, hemställer jag,

att Riksdagen måtte till hvilande grundlagsenlig behandling antaga den ändring af riksdagsordningen, att val af representanter i Riksdagens Andra Kammarer för landsbygden skola verkställas första måndagen i september månad näst före början af de tre år, för hvilka valen skola gälla, samt för städerna någon af dagarne 15—30 i samma månad.

Konstitutionsutskottet torde vidtaga de ändringar, som för frågans gynsamma lösning anses lämpliga.

Stockholm den 25 januari 1899.

A. H. Göthberg.
